

דמגופה קחזיא את הדם המטמא אותה בטומאת נדה – הרי זה ריעותא בחזקתה (4).

הילכך, לא אמרינן אוקמה אחזקתה שהיתה טהורה (5).

4. בטעם הלל שלא מעמידים אותה על חזקתה כיון ש"מגופה קחזיא", פירש"י, משום "שמועדה ועלולה לראות". והמהרי"ט [יא] פירש, שהיא חזקה העשויה להשתנות, שאינה חזקה. ובשב שמעתתא [ג י] נקט שחזקה כזו כן הוי חזקה, וכאן אין זה אלא חומרא בתרומה וקדשים, כמפורש כאן בתוס' ד"ה "מעט לעת". ותמה על המהרי"ט שכתב דלא כתוספות.

הט"ז [י"ד שצז ב] נוקט, כי מי ששמע שמת לו מת אך אינו יודע אם כבר עברו שלשים יום מיום המיתה, שאז אינו חייב לישב שבעה, אינו צריך להתאבל עליו, כיון שלא מעמידים על חזקה דמעיקרא שהיה קרובו חי אלא רק כל זמן שאינו מבורר שמת. אבל כשמבורר שמת, אזי חזקה דהשתא שהוא מת, עדיפא, כיון שכל חי עומד למות. והרש"ש תמה מסוגיין על דבריו, שאף הלל, הסובר שלא מעמידים על חזקה מטעם זה, לא אמר זאת אלא כחומרא לתרומה ולקדשים. אבל לחולין הוא מודה שמעמידים אותה על חזקתה הקודמת.

ובעיקר הטעם שהלל מודה שהיא טהורה לחולין יש כמה טעמים ב"ראשונים". בתוספות ד"ה "מעט לעת" מדוייק כמו שכתב "השב שמעתתא", משום שמעמידים אותה על חזקתה. אך הרמב"ן כתב טעם אחד משום חזקת הטהרות, ועוד כתב הרמב"ן טעם אחר, שגם אם אין לאשה חזקה כלל, מכל מקום לומדים מסוטה שטומאה למפרע טהורה לגמרי, ורק משום מעלה דקדשים תולין ולא מטהרים. ולפי זה לא קשה על המהרי"ט והט"ז.

5. הראשונים כאן דנו למה לא מעמידים את הטהרות על חזקתם, בין להלל, שמטמא בתרומה וקדשים, ובין לשמאי, למה הוצרך לחזקת

האשה.

בתוספות רי"ד ביאר, כיון שודאי נגעה בטהרות, והספק הוא אם היתה כבר טמאה באותו זמן, לא יתכן להעמיד הטהרות על חזקתם.

הרמב"ן להלן [יח ב] נוקט טעם זה גבי תינוק הנמצא בצד העיסה ובצק בידו, שאם ודאי נגע התינוק בעיסה, שורפין אותה, לפי שהיא טמאה בודאי. ומוכיח כן מפרק "המפלת" (כו א), ששיניו שם: שליא בבית, הבית טמא, לפי שרוב שליות יש בהן ולד. ולא אמרינן סמוך מיעוט שליא שאין בהן ולד לחזקת הבית שהוא טהור, כי היות ויש שליא בבית אין חזקתו של בית כלום, אלא הרי הבית כשליא. ומבואר בלשון הרמב"ן הטעם, שאם ודאי נגע התינוק בעיסה, לא מעמידים אותה בחזקתה, משום הכלל שיש לדרון את סיבת הספק ושורשו, וכל שיש הכרעה ברורה על שורש הספק, מוכרע גם מה שמסובב מאותו ספק. וכיון שיש הכרעה על התינוק שהוא ודאי טמא, מכח רוב תינוקות מטפחין באשפה, שהוא ודאי נגע בטומאה, לכן אין דנים מצד חזקת העיסה כלל, לפי שדינה של העיסה הוא כדין התינוק, כמו שדין הבית הוא כדין השליא.

והרמב"ן כאן פירש, כיון שהאשה "מגופה קחזיא", לכן לא מעמידים אותה על חזקתה אלא חישינן שמא היא טמאה, לענין תרומה וקדשים. אבל לחולין, אף שיש לחוש, כיון שאין הכרעה ודאית לטומאה, מעמידים את הטהרות על חזקתם. ואין זה סתירה לדבריו להלן [יח ב], כיון שלא דנים חזקה כאשר "ודאי נגע" אלא רק כשיש הכרעה ודאית בשורש הספק. אבל כאן, שאינו אלא "ספק", שפיר מעמידים הטהרות על חזקתם לענין חולין, ורק לתרומה וקדשים